

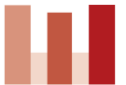

Inštitut za ekonomska raziskovanja
Institute for Economic Research

NADA STROPNIK

OBITELJSKA POLITIKA, POSLODAVCI I OČEVI KAO ČIMBENICI PRI ODLUČIVANJU ZA DJECU: PRIMJER SLOVENIJE

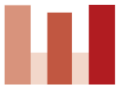
**Znanstvenostručni skup »Socijalno-demografska reprodukcija Hrvatske«
Zagreb, 29. 5. 2018**

Jedinstvena karakteristika Slovenije

90-e godine 20. st. i skoro cijelo prvo desetljeće 21. st.:

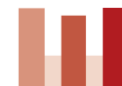
- **razvijena, svestrana i s mnogo kojeg vidika zavidna obiteljska politika, a istovremeno**
- **jedna od najnižih stopa ukupnog fertiliteta (SUF) - padala je unatoč poboljšanju mjera obiteljske politike.**

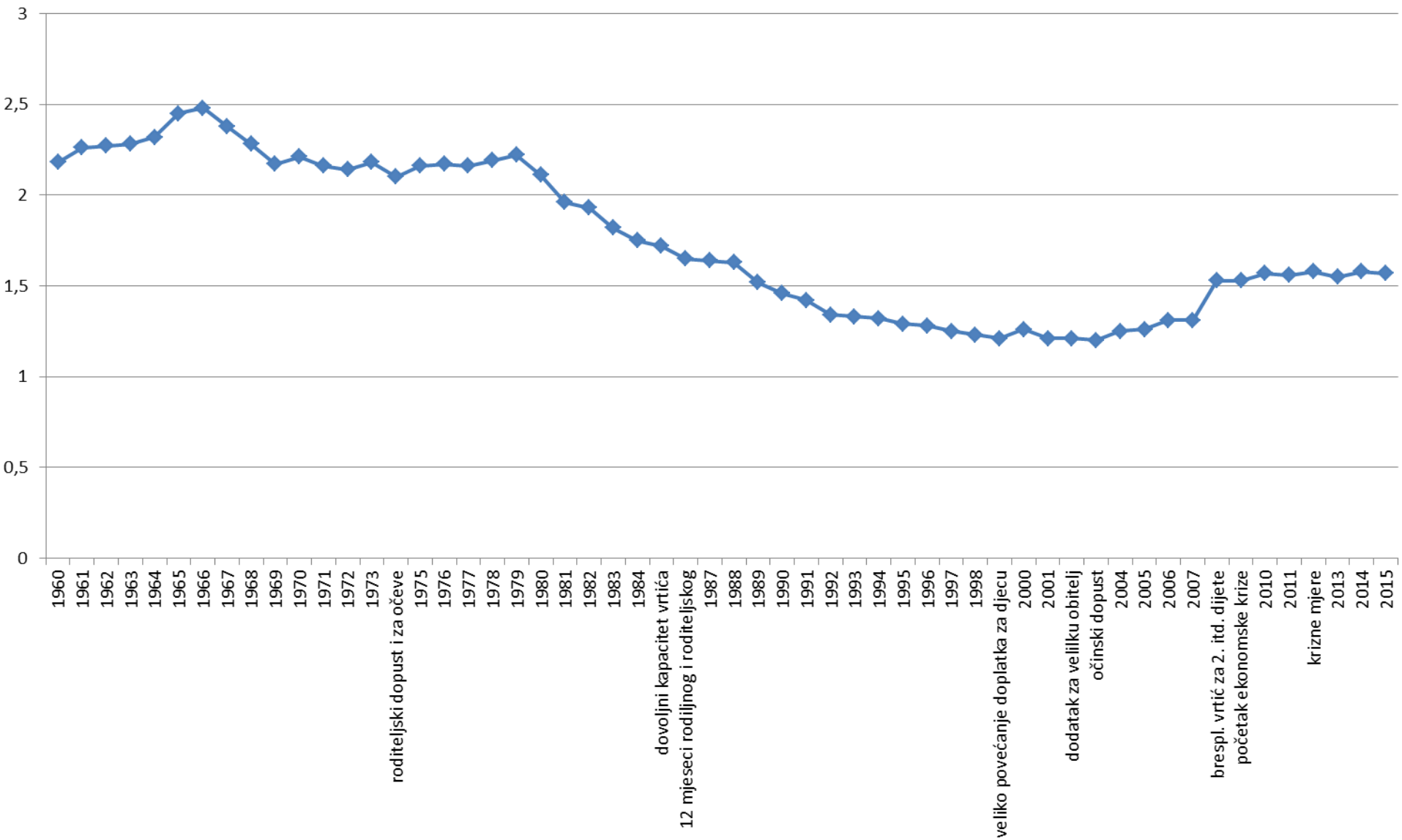
Utjecaj obiteljske politike na fertilitet?

Trajniji pozitivni (i vrijedan spominjanja) utjecaj neke mjere obiteljske politike na stopu ukupnog fertiliteta nije bio ustanovljen nikada i nigdje.

? Da li bi bila stopa ukupnog fertiliteta još niža, da nije bilo takve obiteljske politike (konkretnih karakteristika njenih mjera)?

Stopa ukupnog fertiliteta in važnije promjene u obiteljskoj politici, Slovenija

1986. za 4 mjeseca duži roditeljski dopust: sporiji pad SUF, onda brži pad → neka djeca su se samo rodila prije.

1999. znatno povećanje doplatka za djecu (progresivnost s obzirom na red rođenja), a SUF nije porasla.

Isto tako ne 2002. po uvođenju dodatka za veliku obitelj.

Od 2008.:

2008. visok porast SUF (za 0,22) - posljedica istovremenog utjecaja više čimbenika – besplatni predškolski odgoj za 2. i iduće dijete nije još mogao utjecati.

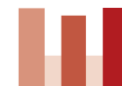
SUF > 1,5: rođenja 2. djeteta u obitelji, viši fertilitet žena u kasnim 20-im i u 30-im godinama starosti (odgođena rođenja).

SUF > 1,5 i za vrijeme financijske i ekonomske krize (a: nezaposlenost, od 2012. sniženje obiteljskih transfera i nadoknade plaće tokom roditeljskog i očinskog dopusta).

Istraživanje o utjecaju mjera obiteljske politike na odlučivanje za djecu (2010)

- **Reprezentativni uzorak slovenskog stanovništva starog 20-49 godina (1.013 osoba).**

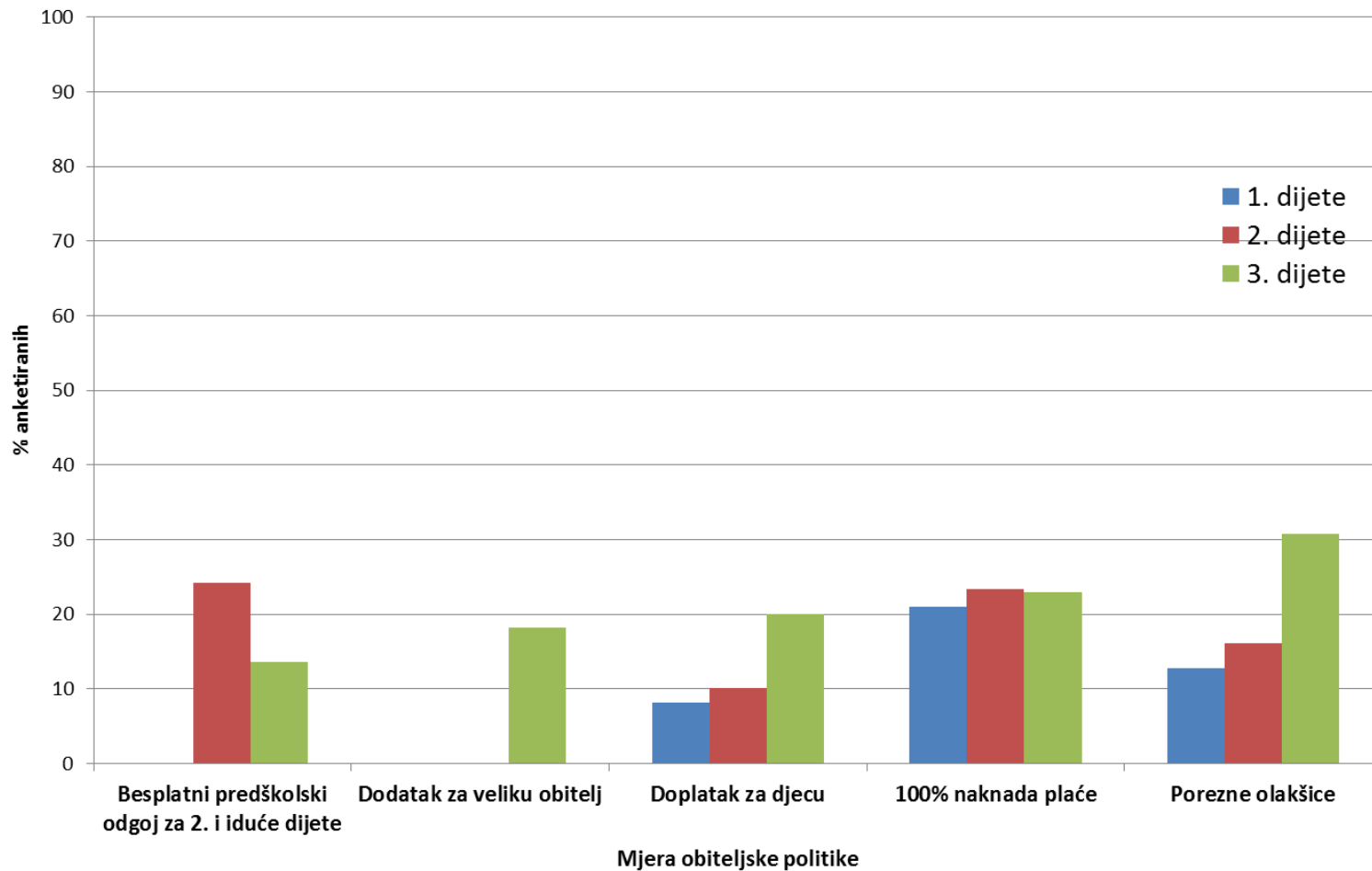
Kakav utjecaj su imali pojedini čimbenici na njihovu odluku za svako pojedino dijete?

Mjere obiteljske politike, ki su imale utjecaj pri odlučivanju za dijete; % anketiranih s najmlađim ili jedinim djetetom, rođenim u vrijeme kada su te mjere bile na snazi

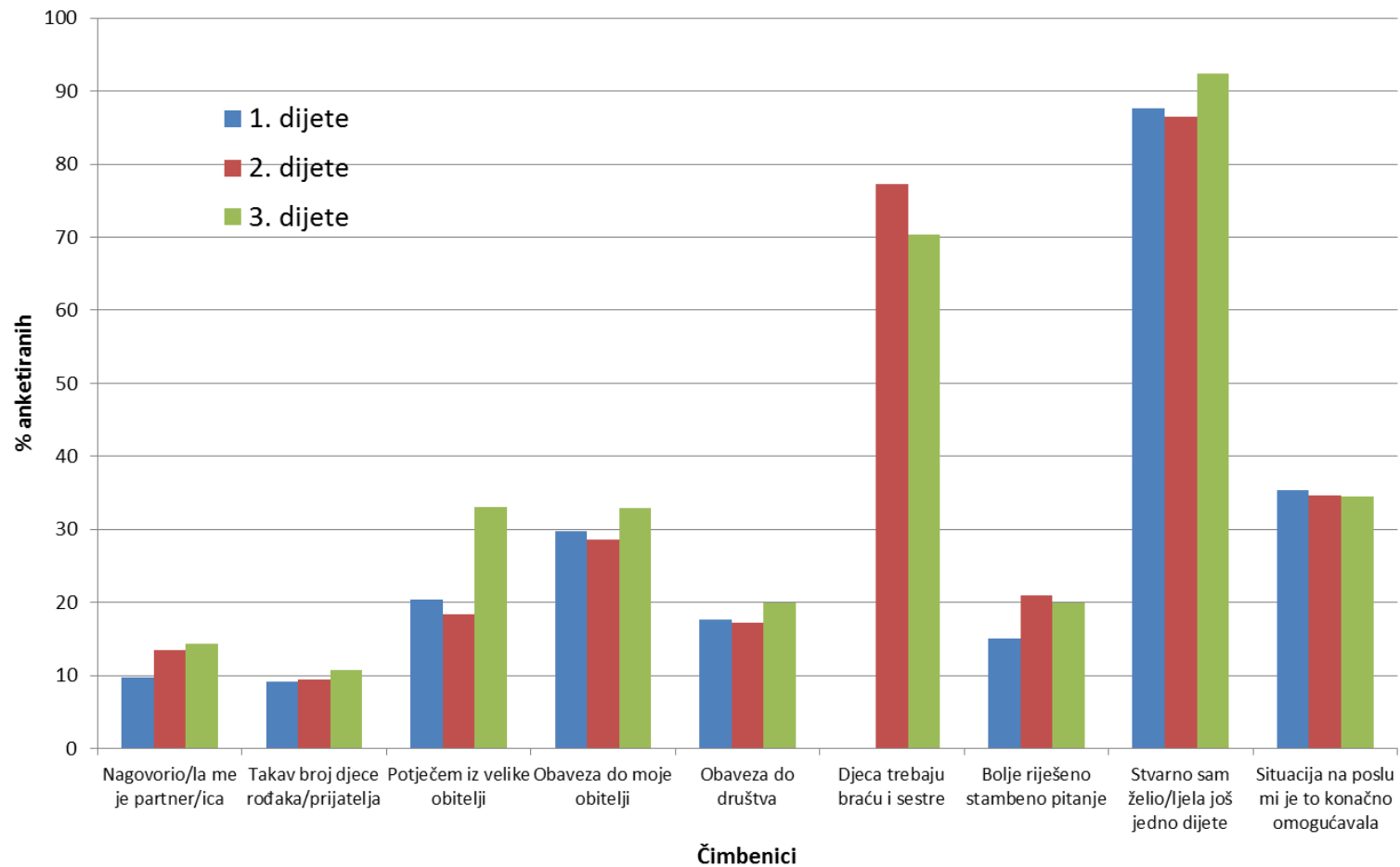
	Utjecaj pri odlučanju za ...											
Mjera	1. dijete				2. dijete				3. dijete			
	u nikakvoj mjeri	u maloj mjeri	u srednjoj mjeri	u velikoj mjeri	u nikakvoj mjeri	u maloj mjeri	u srednjoj mjeri	u velikoj mjeri	u nikakvoj mjeri	u maloj mjeri	u srednjoj mjeri	u velikoj mjeri
					N=70				N=22			
Besplatni vrtić	-	-	-	-	70,0	5,71	8,57	15,71	86,4	0,0	9,1	4,5
									N=66			
Dodatak za veliku obitelj	-	-	-	-	-	-	-	-	65,2	16,7	16,7	1,5
	N=547				N=383				N=104			
Porezne olakšice	69,8	17,2	10,1	2,7	68,9	14,6	10,7	5,5	54,8	14,4	20,2	10,6

% anketiranih (s barem jednim djetetom ili u očekivanju djeteta) na čiju odluku za 1.-3. dijete je u velikoj ili srednjoj mjeri utjecala određena mjera obiteljske politike (na snazi u godini rođenja najmlađeg ili jedinog djeteta)

% anketiranih (s barem jednim djetetom ili u očekivanju djeteta) na čiju odluku za 1.-3. dijete su u velikoj ili srednjoj mjeri utjecali određeni čimbenici

Zaključci

Iako i pozitivan utjecaj mjera obiteljske politike: ne možemo tvrditi, da je zato bilo rođeno više djece nego što bi bilo bez tih mjera.

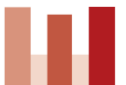
Moguće: u Sloveniji su se ljudi navikli na darežljivu obiteljsku politiku.

Utjecaj pojedine mjere nije dovoljno jak. Za odlučivanje za veći broj djece je potrebno puno više, u materijalnom i nematerijalnom smislu.

Obiteljsku politiku prvenstveno trebamo za obitelji koje već imaju djecu, a ne za svrhu populacione politike.

„Istraživanje o fertilitetu i obitelji“ (FFS, 1994-1995) i projekt DIALOG (2000): na odlučivanje za djecu utječu vrednote, norme, preferencije, različita očekivanja itd.

U današnje vrijeme: veliki utjecaj mogućnosti za usklađivanje obiteljskih i poslovnih obaveza.

Mogućnosti za usklađivanje obiteljskih i poslovnih obaveza

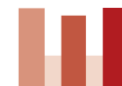
Povezanost među zaposlenošću žena i fertilitetom je pozitivna.

Žena koja ne vjeruje da će moći (zadovoljivo) usklađivati svoje poslovne obaveze i aspiracije na jednoj strani, te obaveze i izazove obiteljskog života na drugoj strani, često ima manje djece ili ih uopće nema.

Istraživanja potvrđuju da bi se žene odlučile imati veći broj djece kad bi njihovi muževi/partneri preuzeli više obaveza u svezi s djecom i domaćinstvom.

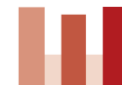
Određenu ulogu/zadatke na području usklađivanja poslovnih i obiteljskih obaveza imaju:

- država s svojim politikama i mjerama,**
- poslodavci s obiteljima primjerenim radnim uvjetima i mjerama,**
- muškarci/očevi s preuzimanjem primjerenog dijela obaveza u domaćinstvu i u svezi s djecom.**

Predškolski odgoj u Sloveniji

- **Dobro reguliran (na razini države),**
- **dobro organiziran (na razini općina),**
- **dostupan u geografskom smislu,**
- **dostupan u financijskom smislu (prosj. javna subvencija oko 2/3 cijene, najniža 23% cijene, ovisi o dohotku obitelji, za 3. i iduće dijete istovremeno u predškolskom odgoju besplatno, za 2. dijete 30% iznosa kojeg bi roditelji inače plaćali),**
- **kvalitetan (odgojitelji s visokom izobrazbom, 8 djece/pedagoga),**
- **zakonsko pravo na mjesto odmah nakon završetka roditeljskog dopusta,**
- **61% djece pod 3 godine,**
- **89% starije predškolske djece,**
- **91% predškolske djece stare 4 godine i više.**

Prepreke za povećanje broja očeva na roditeljskom i očinskom dopustu

Prava očeva:

1. 130 dana roditeljskog dopusta (individualno pravo, inače moguće od 1975.); normalno 100% nadoknada plaće; sve dane može prenijeti na majku djeteta; nešto ili sve koristi 6-7% očeva.
2. 30 dana očinskog dopusta (normalno 100% nadoknada plaće); od toga 15 dana do starosti 6 mj., ostalo do završetka 1. razreda; oko 80% koristi 15 dana, a 20% od njih više.

Prepreke:

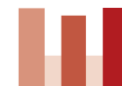
- Majke žele biti s djetetom tokom cijelog roditeljskog dopusta.
- Otklon od tradicionalnih spolnih uloga u obitelji je za muškarce teži nego za žene.
- Svi očevi ne znaju za svoja prava.
- Muškarci, posebno oni na višim radnim mjestima, se vide kao nezamjenjive na poslu, a zamjenjive kao roditelje.
- U poduzećima su se navikli na dugu odsutnost majki nakon rođenja djeteta i na to da majke njeguju bolesnu djecu. Ne očekuje se (čak ni sa strane kolegica) odsutnost očeva iz tih istih razloga.

Podjela rada u domaćinstvu i u svezi s djecom

U Sloveniji:

- Podjela rada u obitelji među partnerima je i dalje ovisna o spolu i asimetrična.
- Neskladnost između stavova očeva o jednakopravnosti spolova i njihovog tradicionalnog ponašanja u dnevnoj praksi.
- Priličan raskorak između subjektivne percepcije očeva što se tiče njihovih aktivnosti i doprinosa k skrbi za djecu, te svakodnevne realnosti.

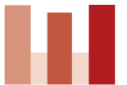

Poslodavci

Primjer Slovenije:

- **uzorna obiteljska politika i politika predškolskog odgoja te dobra pravna regulacija tržišta rada nisu dovoljne;**
- **u praksi puno ovisi o dobroj volji i svijesti poslodavaca.**

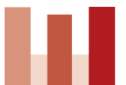
Usklađivanje poslovnog i obiteljskog života nije dio organizacijskih sistema i zato ga većina razumije kao bonus i ne kao pravo zaposlenih.

Certifikat »Obitelji primerjeno poduzeće« („Družini prijazno podjetje“)

- **Oruđe za vođenje politike koja doprinosi k boljem usklađivanju poslovnih i obiteljskih obaveza i veći kvaliteti života;**
- **sastavni dio koncepta korporativne društvene odgovornosti;**
- **uveden u Sloveniji 2007. godine.**
- **u poduzećima/organizacijama s najmanje 10 zaposlenika, koja su prihvatila i uvela barem tri mjere iz kataloga.**
- **najprije osnovni, a onda puni certifikat.**

<http://www.certifikatdpp.si/>

Certifikat

Rezultati istraživanja:

- **Povećalo se je zadovoljstvo zaposlenika: manje stresa, manje konflikata među poslovnim i obiteljskim životom, zbog potpore kolega i vodstva mjere koriste bez straha pred negativnim posljedicama za karijeru.**
- **Vodstvo ima pozitivan stav o potrebi njihovih zaposlenika po usklađivanju poslovnih i obiteljskih obaveza.**

Izjave vođe projekta certificiranja:

- **pozitivne učinke certifikata su češće osjetili očevi (68%) nego majke (8%) – zbog bolje organizacijske kulture su očevi mogli iskoristiti raspoložive mogućnosti;**
- **kandidati za zaposlenje se prijave zato jer poduzeće ima certifikat;**
- **certifikat pomaže pridobiti najbolji kadar.**

